

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 12

Рівне - 2018

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 12. – Рівне: РДГУ, 2018. – 166 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 31 травня 2018 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Зміст

Зміст	3
Вступ	6
Альтмарк А. Психологічний аналіз особистісного та професійного зростання майбутніх психологів.....	7
Бакун К. Розвиток соціального інтелекту як чинник успішної адаптації особистості.....	9
Бенещук А. Особливості формування інтелектуальної готовності старших дошкільників до навчання у школі	11
Берестень Т. Експериментальне дослідження впливу середовища на формування поведінки девіантного підлітка	13
Бігун Л. Дослідження мотивації навчальної діяльності молодших школярів.....	15
Бунечко Ю. Вплив рівня домагань на прагнення особистості до самоактуалізації	16
Бутенко С. Значення духовності в розвитку особистості.....	18
Войчук А. Психологія мотивації до навчання учнів	21
Волович М. Образ ефективного лідера у соціальній психології	22
Воробей І. Психологічні особливості формування стресостійкості як фактора успішної учбової діяльності студентів-психологів	24
Гандзюк К. Соціально-психологічні чинники становлення статевої ролі ідентифікації підлітків	26
Главінська Е. Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників як механізм соціалізації	30
Горбова А. Зміст поняття «життєва перспектива».....	32
Гордійчук О. Причини виникнення професійного вигорання у медичних працівників	34
Іваник С. Особливості прояву агресивності у студентської молоді	38
Ісічук О. Ціннісні орієнтації як складова спрямованості особистості: історіографія проблеми	40
Карпик О. Психологічні детермінанти виникнення конфліктів старшокласників з педагогами.....	43
Коноплицька Ю. Особливості розвитку емоційного інтелекту у підлітковому віці.....	45
Корчакова В. Соціально- відповідальний маркетинг як інструмент психологічного впливу на споживача	47
Кузьмич Г. Психологічні особливості проявів булінгу	50
Лавренчук К. Основні причини виникнення тривожності у молодшому шкільному віці.....	52

Лавренюк В. Розвиток пізнавальних процесів у період дошкільного дитинства	54
Левчук А. Смесложиттєві орієнтації як чинник професійного становлення майбутніх психологів	55
Левчук Л. Психологічні особливості визначення готовності дитини до навчання у школі.....	57
Лехкобит В. Динаміка формування рефлексії у майбутніх психологів під час професійної підготовки.....	60
Лехкобит М. Інтернет-залежність підлітків як актуальна проблема сьогодення	62
Лисюк І. Психологічний зміст поняття «самоусвідомлення особистості».....	64
Ліщук І. Психологічні особливості особистісної рефлексії студентів-психологів.....	66
Лоза С. Саногенне мислення та психічне здоров'я особистості.....	68
Лозицька К. Психологічні особливості самоактуалізації студентської молоді	70
Максимчук В. Психологічні особливості вияву лідерських якостей у студентів-психологів	73
Мартинюк А. Емоційний стан старшокласників перед ЗНО.....	75
Марчук М. Психологічні особливості девіантних проявів у ціннісному вимірі особистості	77
Матухно Є. Методи проєктивної психології: можливості та перспективи	80
Мельник І. Вплив емоційних станів тривоги та страху на особистість	83
Мирончук Д. Вплив стилю сімейного виховання на міжособистісні стосунки підлітків	85
Мислінчук Ю. Дослідження соціально-психологічних особливостей здатності особистості до емпатії.....	88
Михайлова І. Вплив мікросоціуму на формування самооцінки.....	91
Намлієва Г. Особливості особистісних змін військовослужбовців внаслідок участі в АТО	94
Недільська А. Формування психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності	97
Нетреба С. Теоретичний аналіз соціально-психологічної адаптації особистості	100
Нечидюк М. Особливості застосування арт-засобів в системі розвитку емоційного інтелекту	102
Одейчук І. Фізіологічні та психологічні симптоми стресу як загального адаптаційног осиндрому.....	104
Олійник К. Психологічні особливості впливу емоційного вигорання на професійну діяльність в дорослому віці	106

Онисковець Б. Мотиваційні чинники перфекціонізму сучасної студентської молоді	108
Остапенко М. Дослідження типів темпераменту у сучасних студентів	110
Першко О. Екологічні цінності як чинник особистісного ставлення підлітків.....	113
Погулясва М. Психолого-педагогічні чинники розвитку творчого потенціалу особистості студента у процесі навчання у ВНЗ	115
Похильчук А. Психологічні особливості самооцінки чоловіків та жінок	117
Прокопович І. Психофізіологічні складові творчого потенціалу особистості.....	119
Работій М. Модель розвитку позитивної «Я-концепції» майбутніх практичних психологів	121
Редій І. Експериментальне дослідження взаємозв'язку особистісної рефлексії та креативності	124
Речун Н. Психологічні чинники конфліктної поведінки у юнаків	126
Рудь О. Взаємозв'язок рівня емоційного інтелекту із допінг-стратегіями особистості.....	129
Савгира В. Особливості ставлення дітей старшого дошкільного віку до батьківських вимог і заборон	131
Сардарян М. Психологічні особливості творчої особистості.....	134
Свінтозельська К. Особливості впливу Я-концепції на професійне самовизначення старшокласників	137
Солодка В. Експериментальне дослідження проблеми саморегуляції як важливої функції психіки людини	139
Строїнська Д. Психологічні особливості кропінь-стратегій особистості	141
Сукнацька А. Самотність і особливості її переживання в юнацькому віці ...	144
Товстун Р. Заздрість як соціально-психологічний феномен	147
Хомік Т. Психологічний аналіз проблеми стресостійкості студентів у сучасній психологічній науці.....	149
Чебан Д. Мотиви, які сприяють успішному навчанню студентів.....	151
Чмелюк Т. Формування та розвиток моральних якостей дошкільників засобами казкотерапії	152
Шахрайчук І. Психологічні основи формування структури цінностей сучасної молоді	154
Широких А. Роль самоідентифікації у життєвому проектуванні особистості.....	157
Якимчук М. Комунікативна креативність як компонент самопізнання індивіда	158
Марценюк А. Психологічні особливості ставлення до сексу в особистості у періоді ранньої дорослості	161

Романюк В. Функціональні резерви організму та здоров'я людини..... 165

УДК 159.925 : 37.015.3 -053.4

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ГОТОВНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ

Бенешук Анюта, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Созонюк О.С., кандидат психологічних наук, доцент

Актуальність формування інтелектуальної готовності старших дошкільників до навчання у школі не викликає сумніву. Останнім часом вимоги школи до рівня розвитку дошкільника значно зросли, виникла необхідність цілеспрямованого розвитку дитини для успішного навчання в школі. Для вирішення цього завдання необхідно визначити рівень психічного розвитку дитини, вчасно діагностувати його відхилення і на цій основі виокремити шляхи корекційної роботи.

Протягом останніх років у зв'язку з активними модернізаційними процесами в системі освіти у вітчизняній психології спостерігається підвищений інтерес до проблеми переходу дитини – дошкільника з дитячого саду в школу і тісно пов'язаного з цим поняття готовності до шкільного навчання. Значення ступеня готовності або так званої шкільної зрілості, важко переоцінити на сучасному етапі розвитку суспільства, коли все більшу актуальність набувають тези про систему безперервної освіти та гармонійного розвитку особистості дитини, що дозволяють їй стати надалі ефективною. Формування інтелектуальної готовності до навчання старших дошкільників до школи пов'язано з необхідністю врахування важливих психологічних закономірностей їх розвитку. До них можна віднести назрілі протиріччя між зростаючими інтелектуальними можливостями дитини і специфічно «дошкільними» способами їх задоволення. І це при тому, що інтелектуальна сфера дитини вже не лише в певній мірі готова до систематичного навчання, але й потребує його. Це протиріччя поширюється і на інші сфери особистості, коли в зазначеному віці дитина прагне до самоствердження в таких видах діяльності, які вже підлягають суспільній оцінці і охоплюють сфери життя, раніше недоступні дитині [1, с. 183].

Виникають протиріччя між вимогою до наявності у дитини необхідного і достатнього рівня інтелектуальної готовності до навчання в школі до кінця дошкільного дитинства і її не сформованістю у значній кількості сучасних дітей, які вступають до школи, говорить про неможливість реалізувати дане завдання так як, батьки і педагоги не знають, як правильно, не нашкодивши дитині, допомогти реалізувати його інтелектуальний потенціал або збільшити його можливості.

Також вищесказана проблема пов'язана з розробкою або підбіркою методик для діагностики готовності дитини до навчання в школі. Можна

бачити, як поступово емпірично «оформляється» набір методик, які частіше за інших використовуються психологами як найбільш інформативні і зручні для роботи з 6-7-річними дітьми [2, с. 67]. Оpubліковані за останні роки різними авторами системи діагностики готовності дитини до школи досить близькі між собою як по набору вимірюваних показників, такі по конкретних методиках. І це не випадково, так як загальний підхід до проблеми і практичне бачення завдань базуються на цілком очевидних для більшості психологів і не суперечливих положеннях. Коротко їх можна сформулювати так, що навчання як необхідна передумова вимагає зрілості певних психічних функцій (сприйняття, пам'яті, уваги тощо) і особистості в цілому. Рівень зрілості окремих психічних функцій, особистості в цілому визначається природною динамікою вікового розвитку, яка може мати певні індивідуальні коливання, тобто одні діти розвиваються дещо швидше, інші - повільніше.

Викладений підхід видається настільки очевидним, що практично у всіх публікаціях, де обговорюється діагностика готовності дитини до школи, вимоги валідизації навіть не згадуються. Пропоновані авторами показники і методики перераховуються без обґрунтування їх теоретичної валідності, тобто придатність для вимірювання того, що, на думку самих авторів, вони повинні вимірювати. Але ж метою є не просто обстежувати дошкільнят і розділити їх за рівнем розвитку, а дати прогноз навчання в школі. Той факт, що дитина краще за інших справляється з завданнями якого-небудь тесту, не означає, що вчитися вона буде краще. Необхідно доводити прогностичну валідність методики, тобто підтверджувати висновки, зроблені на основі обстеження, лонгітюдними даними, бажано, що виходять за рамки тільки першого класу.

Аналогічні за змістом питання ще на початку ХХ століття ставили багато відомих психологів, в тому числі і Л. С. Виготський. Психолог і його учні теоретично обґрунтували та експериментально підтвердили, що саме навчання є двигуном розвитку, і воно тільки тоді ефективне, коли опирається на незрілі функції, і стає гальмом розвитку, коли «плететься у його хвості». Дослідження Л. С. Виготського однозначно показали «чисто соціальну природу процесів розвитку вищих психічних функцій, які виникають внаслідок культурного розвитку дитини, розвитку, що має своїм джерелом співробітництво і навчання», а не узгоджену вікову динаміку. Можна згадати й інших авторів, наприклад, при ранньому навчанні читання й письма за методом М. Монтессорі «в 4,5-5 років у дітей спостерігається таке плідне, багате, спонтанне використання писемного мовлення», яке вона сама називала «ексклюзивним листом» через потужний, ніби вибуховий характер його проявів [3, с. 13]. При більш пізньому навчанні подібного ефекту не спостерігається, і досвід сучасної початкової школи повністю це підтверджує.

Таким чином, на основі викладеного матеріалу можна зробити висновок, що дитина завжди готова вчитися, вона вчиться з самого народження, навіть коли ми спеціально її навчанням не займаємося.

Список використаних джерел

1. Риженко Г. М. Визначення готовності шестирічних дітей до навчання і піклування про їхнє здоров'я. / Г.М. Риженко Г. М. — С.: „Краса” 1990. —183 с.
2. Барташнікова І. А. Як визначити рівень розумового розвитку дитини? Діагностика готовності дітей до навчання в школі. / І. А. Барташнікова, О. О. Барташніков. – Тернопіль. : “Богдан”, 1998. – 67 с.
3. Основи психології: Підручник /Під редакцією О. В. Киричука, В. А. Роменця. - К.: „Либідь”, 1999. - 632 с.

УДК 316.624:159.922.86 – 056.49

**ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ
СЕРЕДОВИЩА НА ФОРМУВАННЯ ПОВЕДІНКИ ДЕВІАНТНОГО
ПІДЛІТКА**

Берестень Тетяна, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Кулакова Л. М., кандидат ат психологічних наук, доцент

У сучасному світі проблема девіації набула ще більшої актуальності. Майже всі вчені зазначають, що на появу девіацій однаковою мірою впливають біологічні, психологічні та соціальні чинники. Хворобливі прояви, які виникли у підлітковому віці, можуть зникнути на певний час, але обов'язково з'являються у зрілому віці. Проблемну поведінку часто називають девіантною. Тобто такою, що часто відхиляється від норми.

Девіантна поведінка - це система вчинків, які суперечать загальноприйнятим у суспільстві правовим і моральним нормам. Під девіантною поведінкою розуміють дві речі: 1) вчинок, дії людини, не відповідні офіційно встановленим в даному суспільстві нормам (стандартам, шаблонам); 2) соціальне явище, виражене в масових формах людської діяльності, не відповідних офіційно встановленим в даному суспільстві нормам (стандартам, шаблонам). У першому значенні девіантна поведінка переважно предмет вивчення психології, педагогіки, психіатрії. В другому значенні – предмет соціології і соціальної психології.[1, с. 23]

Розумінням суті девіантної поведінки служить поняття «норма». Соціальна норма – це історична, складена в конкретному суспільстві, міра допустимої поведінки окремої особи, соціальної групи або організації. Соціальні норми виникають як результат віддзеркалення (адекватного або

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 12

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 1.06.2018 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 13,8. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету